

TÁRSADALMI MUNKÁSOK A SZOVJET KÖNYVTÁRAKBAN

A szovjet könyvtárak munkájában mindjobban térít hódít a társadalmi aktivisták közreműködése. Szinte minden létrehozták már a könyvtári tanácsokat, melyek többnyire lelkes könyvbarátokból állnak. Moszkvában, Leningrádban, Kemerovóban és más megyeszékhelyeken, de egy sor járásban és faluban is, olyan könyvtárakat nyitottak, ahol a munkát teljes egészében a társadalmi aktivisták látják el. (Bibliotekar /Moszkva/. 1961. 10. no. 3. p.)

gü nemzetközi szövetségekkel, illetve a szakmai nemzetközi szövetségekkel való együttműködését. A következő rész az IFLA költségvetésével és a kezelésében lévő különböző alapokkal foglalkozik. A legvégén az IFLA kiadói tevékenységét mutatja be, felsorolva az általa közreadott négytelle kiadványt.

A tájékoztató függelékben közli az IFLA alapszabályainak szövegét, a tagegyesületek jegyzékét, az IFLA kiadványainak listáját és végül a Sevsmadíj odaítélésére vonatkozó feltételeket.

Mezhdunarodnaja federacija bibliotecznuh aszszociacij. Moszkva, 1959. 51 p. /Mezhdunarodnie kulturnie organizacii/.

KÖNYVTÁRI KIADVÁNYOK

SZOVJET KIADVÁNY AZ IFLA-RÓL

A moszkvai Külföldi Irodalom Állami Könyvtára Nemzetközi Kulturális Szervezetek címen sorozatot indított a nemzetközi könyvtári, bibliográfiai és más kulturális szervezetek ismertetésére. A sorozat első füzeté a Könyvtáros Egyesületek Nemzetközi Szövetségét (IFLA) mutatja be.

A tájékoztató az IFLA történetének rövid vázolója után szól az IFLA tagjairól, az eddig megtartott kongresszusokról, illetve az IFLA tanácsának minden évben kötelezően megtartandó üléséről. Ezután ismerteti az IFLA vezető szervezetét, tehát az IFLA tanácsát és végrehajtó irodáját. Ezt követően az ismertetés bemutatja az IFLA bizottságait és szekcióit, vázolja az IFLA nemzetközi kapcsolatait és ezen belül az általános jelle-

A SZOVJET KÖNYVTÁRÜGY ISMERTETÉSE CSEHSZLOVÁKIÁBAN

Csehszlovákia Állami Könyvtárának Központi Tudományos-Módszertani Kabinetje terjedelmes cikkgyűjteményt adott közre cseh fordításban a különböző szovjet forrásokból merített cikkekből Szovjet könyvtárügy címen. A kiadvány terjedelme 378 lap, és a következő öt főrészből áll:

1. A szovjet könyvtárügy szervezete;
2. Olvasószolgálat;
3. Könyvpropaganda;
4. A katalógusrendszer kiépítése;
5. A könyvtár bibliográfiai munkája.

A fentiekből látható, hogy a gyűjtemény lényegében felöleli a szovjet könyvtárügyi elmélet és gyakorlat valamennyi alapvető kérdését és ismerteti azt a lenyűgöző munkát, amelyet a szovjet könyvtárak főleg az SZKP XX. kongresszusa után kifejtettek. /Ctenár. 1961. 13. roč. 11. no. 243. p./

KÖZPONTI KATALÓGUSOK MINTAKATALÓGUSOK

MEGJELENT AZ IFJUSÁGI IRODALOM SZLOVÁKIAI MINTAKATALÓGUSA

ŠTEFÁNIK J.: Vyšiel II. zväzok Vzorového katalogu literatury pre mládež. - Citatel'. 10.roč. 1961. 11.no. 507-510. p.

Megjelent a szlovákiai köznevelődési könyvtárak mintakatalógusának II. kötete.

1959. derekán látott napvilágot A szlovákiai köznevelődési könyvtárak mintakatalógusának I. kötete. (Vzorový katalog pre ľudové knižnice na Slovensku, Zv. I. Martin, 1959.) Ez a mű 1316 ismeretterjesztő és 1270 szépirodalmi mű címlírását, tehát összesen 2586 címet tartalmaz a szlovák és a cseh irodalomból egyaránt. E mintakatalógus II. kötete 1961. augusztusában jelent meg, s az ifjúsági irodalmat öleli fel.

A mintakatalógus 336 ismeretterjesztő és 549 szépirodalmi mű, tehát együttesen 885 alapvető könyv cimleírását adja.

A Mintakatalógus nemcsak a könyvtári dolgozók belső szükségleteit szolgálja, hanem az olvasók számára is jó segédeszköz a könyvek önálló kiválasztásához. Az egyes művek cimleírását annotáció egészíti ki.

A Mintakatalógus az alábbi négy korosztály szerint csoportosítja az anyagot:

- a. 7 évnél fiatalabb olvasók,
- b. 8-10 éves olvasók,
- c. 11-15 éves olvasók,
- d. 15 évnél idősebb olvasók.

A Mintakatalógusba tulnyomórészt az 1956. év után közreadott könyveket vették fel. A katalógus készítésénél nagy súlyt helyeztek a politikai és ideológiai szempontból fontos ismeretterjesztő könyvekre.

A Mintakatalógus I. kötetében az anyag szakcsoportosítására a Tropovszkij által módosított és a csehszlovák viszonyokra alkalmazott Egyetemes Tizedes Osztályozást használták fel. Az ifjúsági olvasóknak szóló Mintakatalógus számára azonban az ETO nem volt alkalmas, s ezért pl. az első korosztály részére a szakcsoportosítás kialakításánál az olvasók specifikus lelki alkatából és a számukra közreadott könyvek jellegéből kellett kiindulni; a második és harmadik korosztály számára szóló könyveknél már fokozatosan érvényre jutott a tartalmi és tárgyi szempont, míg végül a negyedik korosztálynál alkalmazni lehetett az ETO leszükkített sémáját. Ez egyben átmenetet jelent a felnőttek mintakatalógusának osztályozásához.

A Mintakatalógus szerzői nagy súlyt helyeznek a mutatókra. Különös jelentősége van az olvasók érdeklődési köre szerinti és a matematikai, illetve műfaji mutatóknak. Rá kell mutatni arra, hogy a Mintakatalógus kiűső kiállítása színvonalas, a betűk nagysága a különböző korosztályok szerint változik. Az első korosztály számára készült cimleírásokat illusztrációk egészítik ki. (PS)

NÉMET ORIENTALIA KÖZPONTI KATALÓGUS

Az NDK és az NSZK orientalista könyvtárosai 1961 július 11-12-én a hal-lei Egyetemi Könyvtárban megtárgyalták a németországi orientalia kéziratok katalógusának kérdéseit. Az orientalia központi katalógusának kérdésével kapcsolatban az értekezlet a periodikusan megjelenő nyomtatott katalógus helyett - szakemberek hiányában - a cédulakatalógus formája mellett döntött. (Nachr. Wiss. Bibl. DDR. 7. Jg. 1961. 7. no. 78-79. p.)

MEGJELENT AZ USA 1300 KÖNYVTÁRÁNAK ÉS LEVÉLTÁRÁNAK ÖSSZESÍTETT KÉZIRATKATALÓGUSA

Amint már a Könyvtári Figyelő 1959. 8. sz.-ban (30-32. p.) erre vonatkozóan részletes beszámolót közöltünk, a Council of Library Resources kétszázezer dolláros segílyt juttatott a Library of Congressnek a kéziratgyűjtemények Országos Központi Katalógusa munkálatainak megkezdésére. A munka eredményeként nemrégiben megjelent az USA levéltárainak és kéziratgyűjteményeinek kalauza. (A Guide to

Archives and Manuscripts in the United States 1961. Yale University Press, New Haven, Conn., XXIII. 775 p.) A kiadvány a közönség rendelkezésére álló valamennyi amerikai levéltári anyag és kézirat jegyzékét adja. A felsorolt és ismertetett anyag mintegy 1300 lelőhelyről származik, - s bár akad közte nagy számmal még középkori, arab, babilóniai, assziri, keleti s egyéb kézirat is, java része mégis az Amerikai Egyesült Államok történetével függ össze.

A kiadvány az egyes államok, az államokon belül a városok betürendjében sorolja fel az intézményeket; az intézmények archiválás, illetve kéziratok anvagá-

nak felsorolása - az egyes történeli korok, személyek, gyűjtők, illetve szervezetek szerint - csak mennyiségileg történik; ahol a felsorolt anyag bővebb leírása is rendelkezésre áll, ott utalás történik az ezt tartalmazó forrásműre. A magánkézben lévő ilyen jellegű anyag nem foglaltatik a Kalauzban. Van olyan intézmény (Mount Holly, N.J.), amely mindössze 2, de van olyan is (Kongresszusi Könyvtár), amely 15 700 000 tétellel szerepel a kiadványban.

A 132 lap terjedelmű mutató neveket, szervezeteket és a szövegben megjelent tárgyköröket tartalmazza. (Information Bulletin L.C., 20. vol. 1961. 17. no. 238-239. p.)

EGYESÜLETEK. KONFERENCIÁK

Az Unesco főigazgatója, Vittorino Veronese, egészségi okokból visszalépett tisztségétől. A főigazgatói teendőket a legközelebbi, 1962-es általános konferenciáig René Mahieu látja el. (Börsenblatt (Leipzig), 128. Jg. 1961. 46. no. 682. p.),

AZ UNESCO 1962. ÉVI KONFERENCIÁI AZ ARAB, A LATIN-AMERIKAI ÉS AZ EGYENLÍTŐ-AFRIKAI ÁLLAMOKBAN

Az Unesco 1962-ben konferenciát rendez az arab államok számára a bibliográfia, a dokumentáció és a kiadványcsere kérdéseiről.

Ugyancsak 1962-ben a latin-amerikai államok számára is konferenciát rendez, ahol az egyetemi könyvtárak fejlődését fogják megvitatni.

Végül - szintén 1962-ben - Egyenlítő-Afrikában is regionális konferenciát rendez, a közművelődési könyvtárak fejlesztésének és a könyvtárépítés kérdéseinek megbeszélésére. (Chronique de l'Unesco, 7. vol. 1961. 3. no. 104. p.)

BULGÁRIÁT AZ IFLA-BAN AZ ÚJ KÖNYVTÁROS SZEKCIÓ KÉPVISELI

Bulgáriát 1957. óta a szófiai Nemzeti Könyvtár képviselte az IFLA-ban. 1961-től kezdve az IFLA kollektív tagjává az Oktatás- és Művelődésügyi Dolgozók Szakszervezete Központi Bizottságának kebelén belül létesített könyvtáros szekció lett. Ennek a szekciónak két osztálya van: a tudományos, illetve közművelődési könyvtárak osztálya. (Bibliotekar (Szófia) 1961. 1. no. 9-12. p.)

OKTATÁS

LENGYEL ISKOLAI KÖNYVTÁROSOK SZEMINÁRIUMA

A Lengyel Pedagógusok Szövetségének Könyvtári Szakosztálya 1961. augusztusában rendezte meg Gdanskban III., immár hagyományos kéthetes nyári könyvtárosképző tanfolyamát. A tanfolyamon az iskolai, a főiskolai és egyéb oktatási intézmények könyvtárainak dolgozói vettek részt.

A tanterv 85 órájából 42 órát fordítottak gyakorlati szemináriumi munkára. A résztvevő-

ket a következő három csoportba osztották:
1. elemi iskolai könyvtárosok,
2. a pedagógiai és tanárképző iskolák könyvtárainak dolgozói,
3. a közép- és felsőfoku szakiskolák könyvtárosai.

A napirend a következőképpen alakult: délelőtt 1-2, legfeljebb 2-4 óra szakelőadás, az aznapra előírányzott témakörből; az előadásokat kb. 2 órás beható vita követte, ahol csoportonként megfogalmazták a kérdéssel összefüggő javaslatokat és észrevételeket.

Ezt az anyagot az egyes csoportok képviselői előadták a délutáni órákban tartott közös ülésen, megtéve a csoport észrevételeit és javaslatait. Vita után az előadó összefoglalta a témáról mondottakat és válaszolt a felvetett kérdésekre, javaslatokra.

A III. nyári tanfolyamon megvitatásra kerültek a tanulóifjúság és a pedagógusok olvasásának égető kérdései, az ismeretterjesztő irodalom problémái, az iskolai könyvtárnak a műszaki kultúra fejlesztésében való részvétele, az ország ezeréves fennállásának évfordulója alkalmából rendezendő ünnepség-sorozatra való felkészülés. Végül beszéltek a könyveknek és az időszaki kiadványoknak a cserkészcsapatok munkájában való felhasználásáról és a tanulók szakszűlis nevelésével kapcsolatos kérdésekről. (Bibliotekarz. 28. rok. 1961. lo.no. 312-313.p.)

A KÖNYVTÁROSKÉPZÉS JÖVŐJE AZ USA-BAN

Az USA művelődésügyi minisztériuma könyvtárügyi osztályának és a Western Reserve University Könyvtártudományi Főiskolájának együttes rendezésében 1962 áprilisában Clevelandban (Ohio) szemináriumot tartanak "A könyvtárosképzés jövője" tárgykörben. A szeminárium keretében főleg azt a kérdést fogják megvizsgálni, milyen változtatások válnak az amerikai könyvtárosiskolák könyvtárosképző és kutató programjában szükségessé azoknak a változásoknak következményeképpen, amelyek Amerikában demográfiai, szociális és gazdasági téren várhatók. A szeminárium munkája azokra az értekezésekre támaszkodik, amelyek a Library Trends 1961 július - októberi számában "The future of library service" (A könyvtári munka jövője) összefoglaló címen megjelentek. (Unesco B. Libr. 15. vol. 1961. 5. no. 295. p.)

TIZENÖTÉVES A FINN KÖNYVTÁROSKÉPZŐ FŐISKOLA

Ezelőtt 15 éve kezdte meg működését az egy-évfolyamos finn Könyvtárosképző Főiskola a Társadalomtudományi Főiskola keretében. Ez alatt az idő alatt összesen 398 személy szerzett itt könyvtárosi oklevelet. A kikerült növendékek mintegy 80%-a, összesen 336 személy működik könyvtárosként, 62 személy más területen (tanító, háziasszony stb.) helyezkedett el. A könyvtárosok kb. háromnegyed része, azaz 263 személy közművelődési könyvtárban, a többi pedig egyetemi, illetve tudományos könyvtárban dolgozik. 127 könyvtáros Helsinkiben, a többi vidéken helyezkedett el. (Kirjastolehti. 54. vol. 1961. 8. no. 219-223.p.)

BOLGÁR KÖNYVTÁRSZAKOS HALLGATÓK NYÁRI TANULMÁNYI KIRÁNDULÁSA CSEHSZLOVÁKIÁBAN

A tanév befejezése után a szófiai Állami Könyvtárosképző Főiskola 16 hallgatója és egy előadója 14 napos tanulmányi kirándulást tett Csehszlovákia könyvtáraiba. (A látogatás a Bulgária és Csehszlovákia közötti kulturális egyezmény keretében ment végbe.) A fő cél a közművelődési könyvtárak tanulmányozása volt. Utjuk során meglátogatták Prágát, Karlovy Varyt, Mariánske Láznět, Brünnt és Pozsonyt.

Prágában három napig tanulmányozták a Városi Könyvtár munkáját és bibliobusz segítségével meglátogattak néhány fiókkönyvtárat is. Brünnben és Pozsonyban a Városi és az Egyetemi Könyvtárba látogattak el. Nagy elismerést váltott ki a vendégekből a kitüntetett Karlovy Vary-i Városi Könyvtár. Végül, nagyon hasznos tapasztalatcserét folytattak a prágai Egyetem könyvtáros szakának hallgatóival és tanáraival. (Bibliotekar (Szófia). 8. god. 1961. no. 43-44. p.)

KÖNYVTÁROS-GYAKORNOKKÉPZÉS FINNORSZÁGBAN

A finnországi Társadalomtudományi Főiskola keretében működő Könyvtárosképző Főiskolára jelentkezőknek legalább 6 hónapos (napi 5-7 munkórás) könyvtárosi gyakorlatot kell felmutatniuk. Az Állami Könyvtárügyi Hivatal 28 olyan közművelődési könyvtárnak engedélyezte gyakornokok felvételét, melyek megfelelnek a gyakornok-foglalkoztatás követelményeinek: megfelelő, szakképzett személyzettel rendelkeznek, - megfelelő helyiségek vannak és - sokféle területen sokoldalú könyvtári tevékenységet folytatnak. (Kirjastolehti. 54. vol. 1961. 8. no. 224-225. p.)

A KÖNYVTÁROSKÉPZÉS FÜZETEI

c. sorozatban megjelent legújabb kiadványok

- HARSÁNYI István: A könyvtáros nevelőmunkája. Bp. 1961. 216 p. (17,- Ft.)
HORVÁTH Magda: A cimleírás alapjai. Bp. 1961. 303 p. (25,- Ft.)
HORVÁTH Tibor: Könyvismeret. A történelmi kutatás és tájékoztatás segédkönyvei. Bp. 1961. 43 p. (2,40 Ft.)
Kultura. Kulturális forradalom. Bp. 1962. 28 p. (1,70 Ft.)
A Magyar Szocialista Munkáspárt művelődéspolitikájának irányelvei. Bp. 1962. 52 p. (3,10 Ft.)
POLÓNYI Péter: Könyvismeret. Irodalomtudomány, nyelvtudomány, szépirodalom. Bp. 1961. 157 p. (9,60 Ft.)

is három és félszeresen több, mint az Amerikai Egyesült Államok általános könyvtárainak állománya. Ezekhez a számokhoz nem kell kommentár. A számok mögött az az általános könyvszeretet és az olvasás iránti vonzódás rejlik, amely minden, a Szovjetunióba érkező külföldit meglep.

A Szovjetunió első helyen áll a világban a könyvkiadás terén is. Az Unesco adatai szerint 1959-ben a Szovjetunióban 69 072 művet adtak ki, ami a világ könyvtér-mésének 21 %-át teszi ki. Itt figyelembe kell vennünk, hogy a Szovjetunió lakosságának száma a föld lakosságának mindössze 7 %-át teszi ki. A szóbanforgó évben (1959-ben) az Amerikai Egyesült Államokban 14 876 művet adtak közre (ugyanakkor Nagybritanniában 26 690 művet).

A Szovjetunióban közreadott könyvek között igen nagy számban vannak idegen nyelvről fordított művek. Az 1959. évben 4 457 művet fordítottak le. A tőkés országok ezen a téren is jelentősen lemaradnak: az Amerikai Egyesült Államokban ez alatt az idő alatt 952 könyvet, Angliában 870 művet fordítottak. Ez kevesebb, mint az olyan kis tőkés országokban, mint pl. Svédország (ahol 1036 művet fordítottak). A szocialista országok jóval több könyvet fordítanak idegen nyelvről, mint az USA. Így pl. Csehszlovákiában 1460 művet, Romániában 1116 könyvet stb. fordítottak le. Nem rossz illusztráció ez a "vasfüggöny"-ről szóló mesékhez!

Van a kézikönyvnek egy olyan fejezete is, hogy "Az 1958-ban leggyakrabban fordított szerzők...". Az első hat név közül négy Oroszországhoz tartozik. Az első helyen Lenin neve áll. Lenin műveit 209 ízben fordították le. Ezután következik Shakespeare (127 fordítás 127 országban), továbbá Verne (104 fordítás 31 országban). Ezután újra hazánk fiai következnek: L. N. Tolsztoj (104 fordítás 25 országban), Dosztojevskij (103 fordítás 26 országban), Gorkij (93 fordítás 21 országban).

Gyakran fordítják más orosz és szovjet írók munkáit is. Így pl. Csehov műveit 57 ízben fordították le 27 országban, Turgenyev műveiről 60 fordítás készült 19 országban, Puskin munkái 16 országban 49 ízben kerültek lefordításra, A. N. Tolsztojt 31-szer ültették át 19 országban, Solohov műveiről 37 fordítás készült 12 országban.

(PS)

AFRIKA

Az Unesco Bulletin for Libraries 1961. 5. (szept.-okt.-i) számának valamennyi cikke az afrikai könyvtárakkal foglalkozik. Olvashatunk többek közt az egyetemi és szakkönyvtárakról és a felsőoktatásról, a közmívelődés és iskolai könyvtárakról, a könyvtárépítés és berendezési kérdéseiről Egyenlítő-Afrikában (illusztrált cikk) stb.

Végül egy összeállítás adatokat közöl a világnak azokról a könyvtáiról és egyéb intézményeiről, amelyekben nagyobb gyűjtemény van Afrikára vonatkozó kiadványokból. Ennek keretében közli az illető intézmény által kiadott, Afrikára vonatkozó bibliográfiák és folyóiratok

címét is. Ez az összeállítás korántsem teljes, mondja a szerkesztőség, kiegészítéseket szívesen fogadnak. (Unesco B. Libr. 15. vol. 1961. 5. no.)

BULGÁRIA

Bulgáriában 6700 állami, iskolai, intézeti, szakszervezeti és egyéb könyvtár van, amelyek állománya 500 köteten felül van; az összes állomány 18 700 000 kötet. Az ország egy lakosára tehát kb. 2,4 könyvtári könyv esik. Ugyanakkor a szomszédos Törökországban - az Unesco adatai szerint - 100 főre mindössze 3 könyv jut.

Az 1961. évre szóló költségvetésben

40 000 000 levát biztosítottak a csitalisték (művelődési otthonok) fejlesztésére, illetve a csitaliste könyvtárak állományának gyarapítására. (Bibliotekar (Szófia), 1961. 1. no. 3-4. p.)

FINNORSZÁG

1950-ben a finn könyvtárak száma 2909 volt, 1960-ban már 4007-re emelkedett. A könyvtárak könyvállománya 1960-ban összesen 5 800 000 kötetből állt. Az olvasók száma 1950-ben kb. 400 000 volt, 1960-ban már 740 000-re emelkedett. Az otthoni kölcsönzések száma az 1950. évi kb. 6 millióról 1960-ban 15 200 000-re növekedett. (Kirjastolehti 54. vol. 1961. 7. no. 195. p.)

KINA

Ez idő szerint 2 országos és 9 regionális könyvtári bizottság működik a demokratikus Kínában a művelődésügyi miniszter égisze alatt. Ezek a bizottságok a könyvtárközi kölcsönzés, a katalogizálás és a könyvtárosképzés központjai. Az első országos bizottság székhelye Peking, a másodiké Sanghaj.

A pekingi bizottság 11 könyvtárafelügyelője; közöttük szerepel a pekingi Nemzeti Könyvtár, a Kínai Tudományos Akadémia Könyvtára, a pekingi Egyetemi Könyvtár, a Kínai Orvostudományi Akadémia Könyvtára és a Kínai Agrártudományi Akadémia Könyvtára. A pekingi Nemzeti Könyvtár állománya - ez a könyvtárhálózat központja - 6 millió kötetből áll. 106 országgal áll csereviszonyban. 1960-ban 135,000 könyvet és folyóiratot küldött külföldre s 111,000-t kapott külföldről.

A Sanghaji Könyvtár, Kína második legnagyobb könyvtára, a természettudományos és műszaki könyvek könyvtárközi cseréjének biztosítása végett a város 170 ipari ágazatának könyvtárával alkot hálózatot. Ipari és természettudományi kutatás céljait szolgáló hatalmas forrásgyűjteménnyel rendelkezik. Könyvtárosait gyakran küldi ki üzemekbe és tudományos kutatóintézetekbe, hogy megismerkedjenek a műszaki találmányokkal és újításokkal. Gondoskodik róla, hogy a szakmák körébe vágó segédkönyvek és folyóiratok rendelkezésre álljanak. Egyik olvasóterme éjjel-nappal az újítók rendelkezésére áll. (Liaison. 1961. Szeptember 74. p.)

EGYETEMI KÖNYVTÁRAK

"TUDÓSOK PARADICSOMA, AZ OKTATÁS FELLEGVÁRA, AZ ISMERETEK NÉLKÜLÖZHETETLEN TÁRHÁZA..."

BUCK, Paul Herman: Problems and objectives of a great research library. = Libr.J. 86.vol. 1961. 11.no. 2051-2056.p.
Egy nagy tudományos könyvtár [Harvard Egyetem Könyvtára] problémái és célkitűzései.

tudósok paradicsoma, az oktatás igazi fellegvára s az ismeretek olyan tárháza, amit hazánk nem egykönnyen tudna nélkülözni".

A Harvard Egyetem elnöke legutóbbi évi jelentésében ezt írja az egyetem könyvtáráról:

"sok tudományág területén az élvonalbeli

Ebből a megállapításból indul ki a könyvtár professzor igazgatója, amikor cikkében a Harvard Egyetem Könyvtárának jelentőségét és jövő céljait próbálja megrajzolni.

A könyvtár jelentőségét nem egyedül állományának nagysága adja meg, hanem főként az a körülmény, hogy több nemzedék egymást váltó professzorainak céltudatos válogatása következtében az egyes szakterületek legfontosabb műveit szinte hiánytalanul tartalmazza. A gazdag könyvanyaghoz a tudósok a raktárban minden korlátozás nélkül hozzáférnek. A hatalmas állomány nem egyetlen épületben van összegyűjtve, hanem - tanszékek, intézetek szerint - kilencvenegy kisebb egységre bomlik. Igaz, ez a decentralizáció bizonyos hátrányokkal is jár egyrészt az adminisztráció tekintetében, másrészt pedig azért, mivel - a tudományterületek egymáshoz való kapcsolódása folytán - sok esetben másodpéldányok beszerzésére van

KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAK

A FINN KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAK PROBLÉMÁI

RANTA, Kearina: Kaksivuotiskat-
saunas yleisten kirjastojen toimintaan
1959-60. = Kirjastolehti. 54.vuos. 1961.
6.no. 154-158.p.
A finn közművelődési könyvtárak helyse-
te 1959-1960-ban.

mények az 1960. év végén összesen 5 800 000 kötetet tettek ki; ez a mennyiség az előző évihez képest némi emelkedést mutat. A kölcsönzések száma 1960-ban nagyjából azonos volt az 1959. évvel: 15 300 000 könyvre rugott.

A könyvtárak fejlődésének egyik nagy akadálya a könyvtároshiány. Az Állami Könyvtári Hivatal a helyzet javítása érdekében a Társadalomtudományi Főiskolának (-ennek keretében folyik a könyvtárosképzés-) a Könyvtáros Főiskola hallgatói számának az eddigi 30-ról 40-50-re való emelését javasolta. A javaslatot a Főiskola elfogadta.

A cikk foglalkozik még a könyvtárosképzés egyéb formáival, az Állami Könyvtári Hivatal által rendezett tanfolyamokkal, konferenciákkal s a gyermek- és ifjúsági olvasók körében végzett könyvtári munkával. (BZ)

A DREZDAI JÁRÁS "JÓZSEF ATTILA" KÖNYVTÁRA

Liegnau-Augustusbad-ban megnyílt a drezdai járás első központi könyvtára, amelyet a nagy magyar szocialista költőről "József Attila könyvtár"-nak neveztek el. A tatabányai Megyei Könyvtár, amely három év óta baráti kapcsolatot tart fenn a drezdai járási könyvtárral, ebből az alkalomból üdvözlő levelet intézett az új központi könyvtárhoz. (Der Bibliothekar, 15. Jg. 1961. 2. H. 186-188. p.)

LETTORSZÁG KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAI

A lettországi könyvtárak hálózata csak 1940-ben, a burzsoá uralom megszüntetése után indult igazán tervszerű fejlődésnek. Az elmúlt husz év alatt teljesen megváltozott az ország kulturális képe. Döntő fordulatot jelentett az SzKP könyvtárügyi határozatának fokozatos megvalósítása.

Ma a lett SzSzK-ban 1764 állami közművelődési könyvtár működik. Az állami

Az olvasók száma a finn közművelődési könyvtárakban az 1960. évben 740 000 volt; ez a szám nem foglalja magában a felvilágosító osztályok látogatóit. A gyűj-

könyvtárak mellett mintegy ezer szakszervezeti, tudományos és más típusú könyvtár van. Az olvasómozgalom szép eredményeket ért el, s így 1961. májusában Lettországnak mind a 62 járásából már azt jelenthették, hogy minden családban van legalább 1-2 felnőtt olvasó. Míg az említett párthatározat megjelenése előtt az állami közművelődési könyvtáraknak mindössze 546.400 olvasója volt, 1961. első felében ez a szám már elérte a 819.400-at. Az olvasók számának emelkedése mellett növekedett a kölcsönzött könyvek száma is. 1961. első hat hónapjában a társadalmi-politikai irodalom kölcsönzése 74%-kal, a mezőgazdasági szakirodalom kölcsönzése pedig 87%-kal volt magasabb mint 1960. azonos időszakában. (Bibliothekar (Moszkva). 1961. II.no. 32-35.p.)

*
* *

A Szovjetunióban 1959-ben az állami közművelődési könyvtárak olvasóinak száma 49 millió volt; 1960-ban, tehát egy év alatt, az olvasók száma 14 millióval emelkedett. (Bibliothekar (Moszkva). 1961. 10. no. 3. p.)

táros a reggeli órákban - 60 műből álló kis kézi targonca-állománnyal - végigjárja a a kórtermeket. A könyvtáros segítségére 3-6 hónapi időtartamra két-két nővér-jelöltet osztanak be. A könyvtáros a megyei könyvtár vezetőjének és az elmeorvosintézet igazgatójának együttes felügyelete alá tartozik. Utóbbinak heti jelentésekben számol be az egyes betegeknel észlelt fontosabb mozzanatokról.

A könyvtár legfőbb célja, hogy a betegek figyelmét elterelje betegségükről, érdeklődésüket újból felkeltse az élet iránt és elősegítse a normális életbe való visszakapcsolódásukat. Ezért nem elégszik meg az olvasásnak, mint passzív tevékenységnek újból való elindításával. Hanglemez-gyűjteményének felhasználásával zenedélutánokat, előadók bevonásával irodalmi és egyéb előadásokat, vitákat rendez, sőt a gyógyintézet huzamosabb időn keresztül lakóiból színjátszó csoportot is alakít. (BZ)

KÖNYVTÁRÉPÍTÉS. MŰSZAKI FEJLESZTÉS

A HANGGÁ ALAKITOTT BETŰ "OLVASÁSA".

Az "Optophone" (vizuális hang) nevű berendezés segítségével a vakok megtanulhatják a hangokká átalakított közönséges nyomtatott betűk "olvasását".

Az asztalkára állítható berendezés felső lapjára helyezett nyitott könyv sorain

folocellás berendezés segítségével - meghatározott sebességű - fénynyaláb hatol át. A nyomtatott betűk ily módon zenei hangokká alakulnak át; a hangok magassága a betűk alakjának megfelelően változik. Ez az "abc" mindössze hat hangból áll. Az írott abc számtalan hangzót és hang-permutációt eredményez. A kísérleti állapotban levő berendezés segítségével egy Miss

Jameson nevű vak angol hölgy, aki a készülékkel még az első világháborúba visszanyúló kezdeti alakja óta állandóan foglalkozik, percenként 46 nyomtatott szót tud "elolvasni", ellenőrizni tudja saját gépelt szövegének helyességét és gyakran a kapott gépelt leveleket is elolvassa.

A berendezéssel nem kívánják a "Braille"-írást és az un. "beszélő"-könyvek helyettesítését, hanem mindössze csak kiegészítését. (Unesco B. Libr. 15. vol. 1961. 3. no. 161. p.)

AZ AUDIO-VIZUÁLIS ESZKÖZÖK FEJLESZTÉSE

Két belga ipari társaság "Fondation Bell-Gevaert" néven nemzetközi jelentőségű intézményt alapított Anversben. Az intézmény célja az audio-vizuális eszközökre vonatkozó kutatások előmozdítása, s ezeknek az eszközöknek az ipar, a kereskedelem, az oktatás-, a könyvtár- és a levéltárügy érdekében való terjesztése. A szervezet anyagi haszón nélkül működik. (Informations-UFOD. 8. ann. 1961. 6. no. 6. p.)

KÖNYVTÁRÉPÍTKEZÉS LENGYELORSZÁGBAN

Uj épületszárnyat kap a Jagelló Könyvtár, melynek számára husz egynéhány évvel ez előtt emeltek épületet. Az 1963-ban felépülő épületszárnyban tágas olvasóterem lesz. A következő részekkel 1967-ben készülnek el, s így végeredményben a Jagelló Könyvtár mintegy 75 000 köbméter férőhellyel bővül, ami a mai térfogatának kétszerese.

Hasonló távlatok előtt áll a varsói egyetem könyvtára is. Az új épület tiz év alatt épül fel véglegesen, de az első szakaszt már a mostani ötéves terv alatt befejezik. Az új épület térfogata kb. 100 000 köbméter lesz.

Májusban jóváhagyták a Varsói Városi Könyvtár bővítési terveit is. A bővítés után a könyvtár térfogata több mint 100 100 köbméter lesz, s módot ad mintegy két és fél millió kötet elhelyezésére; az 1000 férőhelyes olvasóterem mellett lesz kiállítási terme, kisebb hangversenyterme stb. A tervekben már figye-

lembe vették az olvasóterem és a bibliográfiai tájékoztató szolgálat szakosítását. Az új épületben lehetőség nyílik szabadpolcos olvasóterem és központi kölcsönző létesítésére, illetve az audiovizuális olvasószolgálati formák gyakorlati alkalmazására. (Bibliotekarz. 28. rok. 1961. 9. no. 283. p.)

ÚJ VÁROSI ÉS EGYETEMI KÖNYVTÁR ÉPÜL MAJNA-FRANKFURTBAN

Majna-Frankfurtban 26.7 millió márka költséggel hatalmas új városi és egyetemi könyvtár épül. A könyvtárt 2 millió kötetesre tervezik és vagy ezer személy befogadására alkalmas olvasótermeket létesítenek benne.

MAGNO-ÚJSÁG VAKOK RÉSZÉRE

Salter Gillings ujságíró magnetofonszalagra felvett napilapot indított - vakok részére. Kezdeményezése annak az értesülésének köszönhető, amely szerint az Angliában élő 100 000 vak ember közül mindössze 10 százalék tud Braille-írást olvasni. Gillings a helyi vakok klubjának juttatja el magno-újságját és tervbe vette, hogy rövidesen az ország más részeiben is ellátja vele a vakok egyesületeit.

KÖNYVTÁRSZERVEZÉS ÉSSZERÜSÍTÉS

KONGRESSZUSI KÖNYVTÁR

Receipt of a grant of \$ 100 000.
- Information Bulletin. LC. 20.vol. 1961.
17.no. 234-236.p.

Százezer dolláros segély a Kongresszusi Könyvtárnak a tájékoztatói munka automatizálásának és gépesítésének kutatására.

nyos nagykönyvtár ismeretanyagának rendszerezése, tárolása és keresése. A bizottság tagjainak sorában a számológéptechnológia, az adatfeldolgozás, az adattárolás és visszakeresés legismertebb szakemberei foglalnak helyet. Ez a segély az 1958-ban megindult ilyen irányú vizsgálódások befejezését kívánja lehetővé tenni.

Az előkészítő vizsgálódások során kiadott jelentésekből az tűnik ki, hogy a kérdés - különösen a Kongresszusi Könyvtár esetében - rendkívül bonyolult. Nem annyi-

100 000 dollár segélyt kapott a Kongresszusi Könyvtár a Council on Library Resources-tól annak a kérdésnek megvizsgálására, mennyiben automatizálható a tudomá-

Gyakori a könyveknek az olvasáson kívül egyéb célokra való felhasználása: ablakba szorítják a léghuzat megakadályozására, forró edények alá teszik alátétül stb. Az érdeklődésüket különösen lekötő vagy fantáziájukat elindító részleteket sokszor kitépik a könyvből. Ilyenkor a kiragadott részek önálló életet nyernek s titokban, alattomban kézről-kézre vándorolnak, míg csak ronggyá nem olvasták őket. A műszaki könyveknek a műhelyekben, garázsokban való használata gyors szennyeződést, olajfoltokkal való tarkítást eredményez. De nagy százalékot tesznek ki az eltűnt könyvek is.

Mivel azonban a vezetőség a könyvet eszköznek tekinti a nevelés céljainak eléréséhez, általában nem szokott miattuk különösebb retorziót alkalmazni. (BZ)

IFJUSÁGI KÖNYVEK MINTA-KATALÓGUSA FRANCIAORSZÁGBAN

1959-ben Colmarban (Franciaország) ifjúsági olvasás-elemzést végzett a Colmari Ifjúsági Tanács keretében egy pedagógusokból, könyvtárosokból és könyvkereskedőkből álló olvasási bizottság. A vizsgálat eredményeképpen ugyanez a bizottság ifjúsági ajánló könyvjegyzékeket ad ki (v. ö. Könyvtári Figyelő 7. évf. 1961. 3. sz. 204-207. p.).

Az első könyvjegyzék most jelent meg. Címe: Romans pour adolescents (15-18 ans) sélectionnés par le Conseil colmarien de la jeunesse. (Regények 15-18 éves fiatalok számára. A Colmari Ifjúsági Tanácsa válogatása.) Colmar, 1961. 40 p.

A jegyzék 177 regény címét közli, rövid tartalmi ismertetéssel és pár szavas értékeléssel. A könyveket regénytípusonként csoportosítja, csillaggal jelölve a 17-18 évesek számára ajánlott regényeket. A keresést szerzői és címmutató könnyíti meg. A választék gazdag, főleg mai szerzők műveiben.

Az ismeretterjesztő művek első jegyzéke is rövidesen meg fog jelenni. (Association des Bibliothécaires Français. Bulletin d'Informations. 1961. N. S. 35. no. 123. p.)

SZERBIA KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAINAK OLVASÓFORGALMA

A Jugoszláv Szövetségi Statisztikai Hivatal, valamint a Szerb Nemzeti Könyvtár mellett működő könyvtári központ adatai szerint a jugoszláv közművelődési könyvtárak hálózata 3317 könyvtárból állt 19...-ban. Ebből Szerbiában 1798 kisebb és nagyobb városi könyvtár, illetve falusi népkönyvtár volt.

Az 1798 könyvtár közül 1013 könyvtárnak 500 kötetnél nagyobb könyvállománya van.

Az említett 1013 könyvtár együttes állománya 2 886 263 kötet; ezek közt 344 122 könyv a nemzeti kisebbségek nyelvében íródott.

Az 1013 közművelődési könyvtárat 417 026 olvasó vette igénybe; a kölcsönzött művek együttes száma 3 840 951 kötet.

Szerbiának 6 979 154 lakosa van, ezek közül 4 027 064-t tesz ki a tíz év-nél idősebb lakosok száma (tehát azoké, akik már tudnak írni és olvasni); ezek szerint az ország majdnem minden tizedik lakosa könyvtári olvasó.

Az 1958-59. tanévben Szerbiában 4 911 elemi iskola volt, 963 264 tanulóval. Ugyanebben az időben 203 középiskola működött 66 620 növendékkel. Ebben az iskolai évben az 1013 közművelődési könyvtárnak 278 410 uttoró- illetve ifjúsági szervezeti tag olvasója volt. Az 1013 könyvtárnak együttesen 1417 dolgozója van, de ezek között csupán 431 a státusba sorolt, főfoglalkozású könyvtáros, 473 tiszteletdíjas és 513 a társadalmi munkás könyvtáros. (Bibliotekar (Belgrad). 13. god. 1961. 1-3. no. 10-12. p.)

AZ UJSÁGÍRÓ ELKÉPZELÉSE A SZABADPOLC-JELZETEKRŐL

Egyik angol napilap tudósítója - miután órák hosszat böngészett egyik szabadpolcos könyvtár regényei között, mire kedvére valót talált - arra a gondolatra jutott, hogy "a regény-polcok fölé helyezett rajzokkal kellene az illető regényfajtára felhívni a figyelmet; ilyen jelek lehetnének: szív - a szerelmi, tör - a bűnügyi, szellem - a spiritisztia, közepkori lovag - a történelmi, úrhajós - a természetudományi regények felismerése stb." (Library Review. 1961. 138. no. 143. p.)

SZOVJETUNÓ

A Szovjetunó köztársaságainak művelődésügyi minisztériuma alá tartozó közművelődési könyvtárak (a klubkönyvtárakon kívül) 1959-ben mintegy 50 000 000 olvasót láttak el és 938 millió kötet könyvet forgalmaztak. Igen gyors ütemben növekszik a falvak olva-

sóinak száma. Míg 1950-ben az önálló községi könyvtárak olvasóinak száma csupán 6 millió fő volt, 1959-ben ez a szám elérte a 22 milliót, vagyis 9 év alatt majdnem négyszerezére emelkedett.

A tervelőirányzatok szerint a legközelebbi jövőben minden családba el kell juttatni a könyvtári könyveket. A Szovjetunió művelődésügyi minisztériumainak felügyelete alá tartozó közművelődési könyvtárak 1959-ben 209 000 letéti könyvtárat irányítottak.

1961. elején a szovjet közművelődési könyvtárak dolgozóinak száma 134 000 fő volt. A könyvtárosok főiskolai fokon való képzése ez idő szerint négy könyvtárosképző főiskolán, több egyetemen illetve pedagógiai főiskolán folyik. A középkaderek előkészítése a könyvtári technikumok, a népművelési iskolák és egy sor pedagógiai tanintézet keretében megy végbe. (Bibliotekar'. (Moszkva). 1960. 11. no. 10. p.)

DÖSZERŰ LESZ-E 2000-BEN IS A "HANGTALAN" OLVASÁS?

Háttérbe szorulnak-e a könyvek, háttérbe szorul-e az olvasás az ismeretközlés újabb eszközei mellett, ezen elmélkedik a *Library Journal* egyik munkatársa. Gondolatait egyik lap "technológiai hírek" c. rovatában ol-

vasott az a jóslat indítja el, ami szerint 2000-ben szinte minden főiskola területén csak fel kell majd egy számot tárcsázni s ezzel bármely nagyobb tudományos könyvtár bármely könyvének bármely lapját lehet majd venni a televízió képernyőjén; a könyveket addigra úgy raktározózzák, hogy egy-egy lapot mágneses szalag négyzetmilliméternyi területére rögzítenek.

De ha így áll a dolog, - viszi tovább a cikkíró az ötletet, - akkor könnyűszerral lehetne a könyvlap vizuális képe helyett orálisan is közvetíteni annak tartalmát. Ha az ötlet felvetői mégis a televízió képernyőjén jelentetik meg a kívánt szöveget, akkor nagyon helyesen arra gondolnak, hogy a hangtalan, magunkban való olvasás sokkal gyorsabban megy végbe, mint ugyanannak a szövegnek orális közvetítése. Bármely tempóban hódítsanak is tehát tért a hanglemezek, a hangszalagok és az ismeretközlés egyéb auditív eszközei, az olvasást sohasem fogják tudni kiszorítani, - amint pedig azt az ilyen eszközöket gyártó vállalatok sokszor fennen hirdetik - mert a magunkban való olvasás, különösen pedig a lényegyet kereső, sorokat átugráló gyors szöveg-átfutás olyan időt megtakarító művelet, amiről a kultürember semmi kényelmesebb és passzívabb ismeretközlési eszköz kedvéért sem fog soha lemondani. (Information Bulletin L.C. 86. vol. 1961. 14. no. 2620. 2629. p.)

KÖLCSÖNZÉS

LENGYELORSZÁGI KISÉRLET AZ EGYSZERŰSÍTETT KÖLCSÖNZÉSI NYILVÁNTARTÁSRA

LEWICKA, Krystyna - TYNECKI, Jerzy:
Narada w sprawie uproszczonej ewidencji wypożyczeń. = Bibliotekarz. 28.rok. 1961. 9.no. 273-275.p.
Értekezlet az egyszerűsített kölcsönzési nyilvántartás kérdéseiről.

zettek be. A kísérletnek az volt a célja, hogy minimális idő és minimális nyilvántartási munka ráfordításával végezzék a kölcsönzést, biztosítva ugyanakkor az állomány védelmét és a könyvek megfelelő forgási sebességét. A felszabaduló munkaerőket az olvasóval való behatóbb foglalkozásra kívánják fordítani.

A kísérlet lényegében a Brown-féle tasakos eljárás alapján; az olvasó törzslapját tasakokkal helyettesítik, s ezekbe a tasakokba helyezik a kölcsönzésnél a könyvből kiemelt könyvkártyát. (Minden könyvkártya külön tasakba kerül.) A tasak egyik oldalára felírják az olvasó legfontosabb adatait, míg a másik oldalán lévő rovatokba bevezetik a kölcsönvett könyvek jelzeteit. Egy-egy olvasó számára elvileg két tasakot biztosítanak (tehát az olvasó legfeljebb két könyvet kölcsönözhet ki egyszerre). A könyvekbe kölcsönzési határidő-lapot ragasztanak és arra rávezetik a kölcsönzés napját. A kísérletet három változatban folytatták:

1961. első hónapjaiban Varsó, Lodz, Krakkó, Lublin, Poznań, Szczecin, Zabrze és Zielona Góra városi könyvtáraiban kísérletképpen egyszerűsített kölcsönzési nyilvántartást ve-

kedett s naponta növekvő kereslet kielégítésére az élő ázsiai és afrikai nyelvek tanulását szolgáló kiadványok egész sorának közreadását vették tervbe.

Az erősen megnövekedett kiadói program új szerkesztési munkamódszerek kifejlesztését teszi szükségessé. Komoly ösztönzést és segítséget jelent a munka megjavításában a baráti szocialista országok kiadóival való kapcsolat kiszélesítése és elmélyítése. 1959 óta évente rendeznek nemzetközi szótárkonferenciát (1960-ban Budapesten volt ilyen konferencia). Különösen kiemeli a cikk a moszkvai szótárkiadóval és a budapesti Akadémiai Kiadóval való baráti együttműködést.

Az Enciklopédia Kiadó 1965-ig 101 új kiadvány megjelentetését tervezi, 19 európai és 19 ázsiai és afrikai nyelven. (MÁ)

SZOVJET ÉS KELETEURÓPAI
TÁRSADALOMTUDOMÁNYI
KIADVÁNYOK FORDÍTÁSA
ANGOL NYELVRE

Az U.S. Joint Publications Research Service (Az Amerikai Egyesült Államok Egyesített Kiadvány Kutató Központja) évente hozzávetőlegesen 13 500 oldalnyi társadalomtudományi anyagot fordítat le a Szovjetunió-beli és 48 000 oldalnyi anyagot a keleteurópai kiadványokból. A kurrens fordításokat havonta két részletben küldik meg mintegy hatvan egyetemi és tudományos könyvtárnak.

Az American Council of Learned Societies (Tudományos Társulatok Amerikai Tanácsa) és az Amerikai Egyesült Államok kereskedelmi minisztériumának technikai szolgáltatások hivatala több intézménytől kapott segély felhasználásával a fordítások előfizetési költségének kétharmad részét megtéríti a tudományos könyvtáraknak. (Scientific Information Notes, 3. vol. 1961. 5. no. 5-6. p.)

MIKROHÁRTYÁN ILLETVE
MIKROKÁRTYÁN KÖZZÉTETT
REFERÁLÓ FOLYÓIRAT

A Stockholmban székelő International Documentation Centre (Nemzetközi Dokumentációs Központ) újból megindítja a Bulletin des sommaires (Folyóirat cikkek referálólapja) mikrohártján (microfiche) illetve mikrohártján (microcard) való kiadását, aminek a párizsi Centre de Documentation Classique által való közzététele - pénzügyi okokból - 1956-ban megszűnt. A párizsi Centre de Documentation Classique elkészíti a hozzá rendszeresen beérkező több mint 200 humántárgyú folyóirat cikkeinek ismertetését és mutatóját.

Az ismertetéseket és mutatókat minden hónap végén betűrendbe szedi és a mikrofelvé-

telek elkészítése végett a stockholmi International Documentation Centre-be küldi. Az előfizetők a feldolgozott folyóiratokat 15 nap időtartamára kikölcsönözhetik, az őket érdeklő cikkekről pedig mikrokártya-másolatokat rendelhetnek; az előfizetési díj (évi 5 dollár) fejében a mikro-leolvasó zsebb rendezés ára is bennfoglalatik. (Unesco B. Libr. 15. vol. 1961. 5. no. 296. p.)

CÉDULA-ALAKU BIBLIOGRÁFIA
A Vatikáni Levéltár
ANYAGÁRÓL

A vatikáni levéltár történelmi vonatkozású dokumentumairól cédulabibliográfiát készítenek. A nemzetközi méretű cédulákat írszet eljárással sokszorosítják és a könyvtárak, levéltárak és kutató intézmények rendelkezésére bocsátják. (Unesco B. Libr. 15. vol. 1961. 3. no. 158. p.)

KINAI CIKKEK FORDÍTÁSA

Válogatott kínai nyelvű természettudományos folyóirat-cikkek rendszeres fordítását és fordításban való közlését kezdte meg egy New York-i iroda. 1961-ben egyelőre kémiai, fizikai, biológiai, geológiai, matematikai, fémkohászati és ezekkel rokon tudománykörökből vett cikkeket fordítanak 500-1000 lapnyi terjedelemben. (Unesco B. Libr. 15. vol. 1961. 5. no. 297. p.)

* *

A csehszlovák Állami Műszaki Fejlesztési Bizottság 1962. február 15-17-re összehívta Prágába a tudományos, műszaki és gazdasági tájékoztató szolgálat IV. Országos Értekezletét. Az Értekezlet megrendezésével a Műszaki és Gazdasági Tájékoztató Intézetet bízták meg. (Technická Knihovna 1961. 9. no. 159-51. p.)

KÖNYVKIADÁS. KÖNYVKERESKEDELEM

HETVENHÉTMILLIÓ KÖNYV A LENGYEL
KIADÓK 1962. ÉVI TERVÉBEN

A népi Lengyelország fennállásának 17 éve alatt 92 000 könyv jelent meg, összesen 1400 millió példányban. A könyvkiadás évről évre fejlődik. Új jelenség, hogy a könyvesboltokban már nincsenek "téglaíknak" nevezett eladhatatlan könyvek, az érdekesebb kiadványok pedig egy-két nap alatt eltűnnek az üzletekből.

1962-ben a kiadói terv szerint 4658 könyv jelenik meg, összesen több mint 77 millió példányban. A könyveket 1300 városi könyvesbolt és 4000 falusi könyvtér-terjesztő juttatja el a vásárlókhoz. 45 000 könyvtár és 229 000 könyvkölcsönző állomás, összesen több mint 100 millió kötet könyvet kölcsönöz ki az olvasóknak. (Trybuna Ludu. 1962. jan. 1.)

A BIBLIOFILEK MÁSODIK NEMZETKÖZI KONGRESSZUSA

A Bibliofilek 2. Nemzetközi Kongresszusát Párizsban tartották, 1961. szept. 28-tól okt. 3-ig. A kongresszus elnöke Julien Cain, a Bibliothèque Nationale igazgatója, a francia könyvtárak főigazgatója, főtitkára és szervezője pedig Jacques Guignard, a Bibliothèque de l' Arsenal főkönyvtárosa volt.

A kongresszuson 14 országból 176-an vettek részt, köztük a bibliofilia neves képviselői, könyvtár- és muzeum igazgatók, antikváriusok, könyvművészek, magángyűjtők stb.

Az ünnepélyes megnyitón Jacques Guignard hangosfilmen mutatta be, hogyan készül el egy bibliofil nyomtatvány. A film a könyv lívással folytatott interjútól a próbanyomásig a folyamat valamennyi szakaszát bemutatta. Sok bibliofil akkor látta először, hogyan készülnek azok a könyvek, amelyeket gyűjt. A film nagy sikere bizonyítja, hogy hasonló bemutatás sokkal mélyebb benyomást keltethet, mint egy-egy előadás, s más országokban is érdemes lenne hasonló filmeket készíteni, s a televízió is bemutatni.

A kongresszuson elhangzott 25 előadás mindazokat a kérdéseket tárgyalta, amelyek a könyvvel összefüggenek (papír, vízjegy, tipográfia, illusztráció, kötés, szövegkritika új kiadás esetén, a papír kiválasztása fakazimile kiadás számára stb.).

Gustav Hoffmann, a Bayerische Staatsbibliothek igazgatója a könyvtáros és a bibliofil közötti együttműködés lehetőségeire mutatott rá. Ez a kapcsolat az utóbbi időben egyre erősödik.

A kongresszus programja keretében a résztvevők több kiállítást, könyvtárat és muzeumot meglátogattak. Megnézték többek közt a Bibliothèque Nationale által rendezett két kiállítást. Az egyik

Mazarin kardinális és államférfi (1602-1661) halálának 300. éves fordulója alkalmából mutatott be egy sereg politikai és bibliofil érdekességű kincset. A másik kiállítás a Bibliothèque Nationale 15-17. századi könyvritkaságait és nagy francia írók első kiadásait mutatta be.

A kongresszus újból bebizonyította, hogy a bibliofil társaságokon nagy felelősség nyugszik: jelentősen hozzájárulhatnak az emberi szellem és az esztétika kincseinek megőrzéséhez, s annak az utánpótlásnak a neveléséhez, amelyik hivatásból foglalkozik a könyvvel. (Börsenblatt (Frankfurt a. M.). 17. Jg. 1961. 95. no. 2052-2054. p.)

ANTIKVÁRIUSOK NEMZETKÖZI SZÖVETSÉGÉNEK 14. KONGRESSZUSA

Az International League of Antiquarian Booksellers (Antikváriusok Nemzetközi Szövetsége) 1961 szeptember 3 és 8 között, Párizsban tartotta 14. kongresszusát. A szövetség tagja az alábbi 14 állam antikvárius-egyesülete:

Anglia, Amerikai Egyesült Államok, Ausztria, Belgium, Brazília, Dánia, Finnország, Franciaország, Hollandia, Németország, Norvégia, Olaszország, Svájc és Svédország.

A szövetség jelmondata: amor librorum nos unit (a könyvek szeretele kapcsol össze bennünket). A tárgysorozatban többek között a következő kérdések szerepeltek: a liga hatnyelvű szakszótárának a japán nyelvi anyaggal való kibővítése, ritka könyvek párizsi kiállítása, háromévenként 750 dolláros díj kitűzése bibliográfiai, illetve könyvtártudományi kézirat jutalmazására. (Börsenblatt (Frankfurt a. M.) 17 Jg. 1961. 84. no. 1831-1832. p.)

AZ AMSTERDAMI ÁRVERÉSEN ÁTLAGAN 89 FILLÉRÉRT KÉLT EL EGY EGY EXLIBRIS

Ex libris árverést tartottak a közel múltban - harminc év óta először - Amsterdamban. Az árverési katalógus az országok és a művészek neve szerint csoportosítva összesen 10.400 ex librist sorolt fel. Az egyes országok a következő számokkal voltak az árverés anyagában képviselve:

Hollandia 300, Ausztria 1900, Németország 1260, Csehszlovákia 930, Belgium 763, Magyarország 620, Franciaország 430, Olaszország 415. Ezen felül még kisebb mennyiséggel Kuba, Dánia, Finnország, Anglia, Esztorország, Lengyelország, Svédország, Svájc, Spanyolország, az Amerikai Egyesült Államok.

Az egész anyag összesen 3035 hol-

land forintért kelt el, ami annyit jelent, hogy forintra átszámítva egy-egy ex librisért mindössze 89 fillért adtak. A cikkíró ezt a feltűnően alacsony árat - azonfelül, hogy az árverés megtartásáról csak megkésve értesítették az érdekelteket, - azzal is magyarázza, hogy általában kevés az érdeklődés manapság az ex librisek iránt, s az érdeklődők java része is a vékony pénzü egyének közül kerül ki. Szükségesnek látja, hogy kiállításokkal, kiadványokkal, pályadíjak kitűzésével, előadásokkal és propagandával irányítsák rá a figyelmet a könyveknek erre a szép tartozékára. (Börsenblatt (Frankfurt a. M.) 17 Jg. 1961. 84.no. 1838-1839.p.)

ÍRÓK ÉS OLVASÓK KLUBJA MINSZK BEN

Érdekes kezdeményezést valósítottak meg Minszkben: a város központi könyvesboltja mellett megnyitották az írók és olvasók klubját. A klubban havonta meg fogják vitatni az üzletbe érkező új könyveket.

A klub megnyitásának napján neves bjelorussz írók látogattak el az olvasókhoz, beszámoltak alkotó terveikről és válaszoltak a feltett kérdésekre. (Literatura i Zsizin'. 1961. dec. 21.)

A KÖNYVRŐL ELHANGZOTT ÉRDEKES MONDÁSOK GYŰJTEMÉNYE

Svédországban antológia jelent meg a könyvről szóló érdekes mondásokból (NYMANN, Thure: Klokt, elakt. Om böcker, författare och läsning. Stockholm, 1961, Sällskapet Bokvännerna. 237 p.)

Az antológia tulajdonképpen svéd nyelvi vagy svédre fordított szövegekből áll. A szerkesztő - mint az előszóban el-

mondja - szerette volna az idézeteket eredeti nyelven közölni, az esetek nagy részében azonban nem tudta eredetüket felderíteni.

Az elrendezés téma szerinti; szó van a könyvek világáról, az olvasókról, a gyűjtőkről, a szerzőkről stb. A függelék jegyzetként közli a nem svéd nyelvű idézetek fordítását s mutatót ad az idézetek szerzőiről.

Az antológia gazdagabb, mint az eddigi hasonló kiadványok. (Börsenblatt (Frankfurt a. M.). 17. Jg. 1961. 95. no. 2063. p.)

KÖNYMATOK KIÁLLITÁSA

Münchenben, ahol annakidején 1696/97-ben Alois Senefelder egyszerűbb nyomdai eljárást kutatva felfedezte a litografálást, most átfogó kiállításon mutatják be a könyvművészetének több mint 150 esztendő történetét. A február végéig nyitva tartó kiállításon 438 könyvművészettel készült műalkotást mutatnak be.

AZ ELSŐ VESSZŐ

Az első vessző a XV. és a XVI. század fordulóján jelent meg a könyvekben. Első alkalmazója Aldus Manutius, neves velencei nyomdász és könyvkiadó volt. Addig ugyanis csupán két diakritikus jelt alkalmaztak a könyvekben: a pontot és a kettőspontot.

Manutius vezette be egyébként a fejezetcímeket is az általa közreadott könyvekben. (Szovetszkaja Knizsnaja Torgovlja. 1961. 9. no. 13. p.)

ÚJ KMK KIADVÁNYOK

Regény-ciklusok jegyzéke. Bp. 1961. 21 p.
/ Módszertani levél 5./

A megyei könyvtárak és hálózatok 1960. évi munkája. Bp. 1961. 61 p., 25 t.

Eseménynaptár 1962. Bp. 1961. 34 p.

Mezőgazdasági kézikönyvtár nagyobb közművelődési könyvtárak részére. Bp. 1961. 16 p.
/ Könyvtári utmutatók 6./

A TYT és a könyvtárak együttműködése az ismeretterjesztő munkában. Bp. 1961. 30 p.
/ Könyvtári utmutatók 7./

CSOMOR Tibor: A természettudományos irodalom népszerűsítése. Bp. 1961. XLIII, 47 p.

3. sz. címjegyzék a falusi könyvtárak állománygyarapításához. Bp. 1962. 48 p.

Conférence sur les échanges internationaux de publications en Europe. Bp. 1962. 258 p.